

11. ZAHRANIČNÝ OBCHOD

Metodické vysvetlivky

Štatistika **zahraničného obchodu** vo všeobecnosti zaznamenáva pohyb tovaru medzi Slovenskou republikou a zvyškom sveta. V celkovom dovoze je zahrnutý tovar, ktorý vstúpil do Slovenskej republiky, aby bol pridaný do jej materiálových zdrojov. Súčasťou celkového dovozu je aj tovar dovážaný na spracovanie, ktorý má byť po spracovaní vyvezený vo forme zušľachtených výrobkov. V celkovom vývoze je zahrnutý tovar odobratý z materiálových zdrojov Slovenskej republiky trvalo opúšťajúci jej územie alebo tovar opúšťajúci toto územie na účely spracovania, ktorý má byť po spracovaní dovezený späť vo forme zušľachtených výrobkov.

Do štatistiky zahraničného obchodu nie je zahrnutý tovar, ktorý je v dočasnom použití, tovar určený na opravu a po jeho oprave, s tým súvisiace náhradné diely a tovar, pri ktorom bolo v Slovenskej republike uskutočnené len colné konanie (kvázi dovoz a kvázi vývoz).

Ak je prijatie tovaru nadobudnutím tovaru z iného členského štátu, resp. odoslanie tovaru dodaním tovaru do iného členského štátu podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, potom je tovar do štatistiky zahraničného obchodu zahrnutý v mesiaci, v ktorom vznikla daňová povinnosť. Ak je dovoz a vývoz tovaru vykázaný na colných vyhláseniach, potom je tovar zahrnutý v mesiaci, v ktorom bolo toto vyhlásenie prijaté. V ostatných prípadoch je tovar zahrnutý v mesiaci, v ktorom tovar fyzicky vstúpil na územie alebo opustil územie Slovenskej republiky.

V súlade s medzinárodnou platnou metodikou vykazovania štatistických údajov o zahraničnom obchode sa údaje publikujú podľa **krajiny pôvodu** (pri celkovom dovoze) a **krajiny určenia** (pri celkovom vývoze). Hodnoty celkového dovozu a vývozu sa zostavujú ako **hodnoty typu FOB**. Údaje o hodnote dovezenej a vyvezenej elektriny a zemného plynu sú odhadnuté na základe údajov o ich fyzických cezhraničných tokoch.

Štatistické údaje sa zbierajú a zverejňujú podľa kombinovanej nomenklatúry, ktorá je publikovaná ako príloha nariadenia (EHS) č. 2658/87 o colnej a štatistickej nomenklatúre a o Spoločnom colnom sadzobníku (príloha pre rok 2021 je vo vykonávacom nariadení Komisie (EÚ) 2020/1577). Štatistika zahraničného obchodu sa publikuje aj podľa Štandardnej klasifikácie medzinárodného obchodu, 4. vydanie (SITC, Rev. 4) a podľa hlavných ekonomických kategórií klasifikácie BEC, 4. vydanie (BEC, Rev. 4).

Štatistické údaje sú zostavené a publikované podľa Nomenklatúry krajín a území pre európsku štatistiku medzinárodného obchodu s tovarom a o geografickom členení pre iné podnikové štatistiky (vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2020/1470).

Definície

Krajina pôvodu je krajina, v ktorej bol tovar úplne vyrobený alebo získaný, alebo v ktorej tovar podstúpil podstatnú transformáciu.

Krajina určenia je posledná krajina, do ktorej, ako je to známe v čase vývozu, má byť tovar dodaný.

Hodnota typu FOB zahŕňa transakčnú hodnotu tovaru a hodnotu služieb (napr. doprava, poistenie, prekládka, skladovanie tovaru a pod.) spojených s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny.

Ekonomické zoskupenia tvoria nasledovné krajiny:

EÚ-27 (od roku 2020): Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko;

EZVO: Island, Lichtenštajnsko, Nórsko, Švajčiarsko;

OECD: Austrália, Belgicko, Česká republika, Čile, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Island, Izrael, Írsko, Japonsko, Kanada, Kolumbia (od roku 2020), Kórejská republika, Kostarika (od roku 2021), Litva (od roku 2018), Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Mexiko, Nemecko, Nový Zéland, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Spojené štáty americké, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko, Turecko.

Zdroj údajov

Štatistika zahraničného obchodu sa zostavuje z údajov EXTRASTAT a INTRASTAT systému. EXTRASTAT systém pokrýva informácie o obchode s tovarom s nečlenskými krajinami EÚ získané najmä z colných vyhlásení. INTRASTAT systém obsahuje informácie o obchode s tovarom s členskými štátmi EÚ, ktoré sa získavajú hlavne štatistickým zisťovaním.

Zdrojom údajov o obchode s nečlenskými krajinami EÚ sú colné vyhlásenia, ktorých zber a spracovanie zabezpečuje Colná sekcia Finančného riaditeľstva SR podľa právnych predpisov Unie a Slovenskej republiky.

V rámci obchodu s členskými štátmi EÚ sú hlavným zdrojom údajov INTRASTAT-SK hlásenia poskytované príjemcami a odosielateľmi tovaru. Zber a spracovanie informácií o obchode medzi členskými štátmi EÚ sa uskutočňovalo podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 v platnom znení. V rámci slovenskej legislatívy túto oblasť upravovala vyhláška ŠÚ SR č. 250/2017 Z. z. Zber INTRASTAT-SK hlásení predkladaných spravodajskými jednotkami zabezpečuje v zmysle uvedených právnych predpisov Finančné riaditeľstvo SR v spolupráci so Štatistickým úradom SR, ktorý zodpovedá za tvorbu a šírenie štatistiky zahraničného obchodu. Súčasťou štatistiky o obchode s členskými štátmi EÚ sú údaje prevzaté z colných vyhlásení, ktoré sú predpísané pre obchod s územiami EÚ, kde sa neuplatňuje spoločný systém EÚ pre daň z pridanej hodnoty. Ďalším zdrojom sú imputácie za realizované obchody tých spravodajských jednotiek, ktoré si nesplnili svoju spravodajskú povinnosť, a dopočty za obchody spravodajských jednotiek, ktoré túto povinnosť nemajú vzhľadom na veľkosť ich obchodu s tovarom. Tieto údaje odhaduje ŠÚ SR, ktorý je zodpovedný aj za celkové spracovanie a publikovanie údajov o zahraničnom obchode.

Podrobnejšie údaje o zahraničnom obchode možno získať na webovom sídle Štatistického úradu SR v časti Makroekonomické štatistiky – Zahraničný obchod, vo verejnej databáze ŠÚ SR DATAcube.